

ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ:
ΕΤΑΙΡΙΑ
ΕΙΔΙΚΗΣ ΑΓΩΓΗΣ

ΔΙΕΥΘΥΝΣΕΙΣ
ΠΑΡΑΡΤΗΜΑΤΩΝ:

- ♦ Φωτομάρα 32 Ν.
Κόσμος Αθήνα.
Τηλ: 210-92382170/ 210-9220993
- ♦ Σπινθάρου 65 Ν.
Κόσμος Αθήνα.
Τηλ: 210-9013463
- ♦ Δεληγιάννη 2 Άλιμος.
Τηλ: 210-9965203

E-mail:
info@proseggisi.gr
Site:
www.proseggisi.gr

ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ

Σημείωμα του εκδότη 1

Άρθρα Πληροφόριση 1-5

Στήλη γονέων 4

Η στήλη του παιδιού 6-8

Προσέγγιση

ΜΗΝΙΑΙΑ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ ΕΝΗΜΕΡΩΣΗΣ ΕΚΦΡΑΣΗΣ ΚΑΙ ΕΛΕΥΘΕΡΗΣ ΑΠΟΨΗΣ

ΤΕΥΧΟΣ 23/ΝΟΕΜΒΡΙΟΣ 2011

ΔΙΑΤΙΘΕΤΑΙ ΔΩΡΕΑΝ

ΣΗΜΕΙΩΜΑ ΤΟΥ ΕΚΔΟΤΗ

Μήπως Φτιάχνουμε Τέρατα;

«Παιδί: το τέρας που φτιάχνουν οι ενήλικες με τις τύψεις και τις απογοητεύσεις τους». (Ζαν Πωλ Σαρτρ).

Ένα απόφθεγμα του Σαρτρ στην 10ετία του '70 που ακούγεται τόσο δυνατά στα αυτιά μας (ή μπορεί και δυνατότερα) ακόμα και σήμερα...

Φύση το παιδί μα και περιβάλλον, και σχέση. Πόσα πράγματα στην πλάτη του ακουμπάμε σαν να είναι απλά το υποζύγιο των ανησυχιών μας και των απογοητεύσεων μας... Πόσες φορές ο θυμός μας προσγειώθηκε στο απορημένο βλέμμα του και πόσες φορές το άγχος μας έσκασε σαν κύμα στην «προβλήτα» της ψυχούλας του... Πόσες φορές οι τύψεις μας έγιναν ο χειρότερος και φοβικότερος «δάσκαλός του».

Πολλές φορές αναφέρω στους γονείς: Θέλουμε το παιδί μας να γίνει σαν κι εμάς; Για αυτό το φέραμε στον κόσμο; Για το «καθ'ομοίωσιν»; Εγώ προσωπικά δεν θέλω

το παιδί μου να γίνει σαν και εμένα! Θέλω να γίνει καλύτερο από εμένα! Το σέβομαι, το αγαπάω, το θέλω να είναι ευτυχισμένο, το θέλω να είναι ανεξάρτητο, το θέλω να διαφωνεί για να κατανοήσει, το θέλω να αγαπάει αυτό που κάνει, το θέλω να χαμογελά ακόμα και στα δύσκολα!

Εγώ είμαι εδώ για να του δώσω το παράδειγμα, εγώ είμαι εδώ για να του

μάθω ότι η αγάπη είναι σεβασμός, εγώ είμαι εδώ για να του μάθω ότι είναι υπέροχη η μάθηση γιατί μου αρέσει και εμένα συνέχεια να μαθαίνω από όσα μαθαίνει και όχι γιατί μεγάλωσα πια και έμαθα, εγώ είμαι εδώ για να του μάθω ότι θα το βοηθήσω όπου χρειαστεί!

Αλήθεια, ας σκεφτούμε: Πόσες φορές του είπαμε το πόσο περήφανοι είμαστε γι αυτό το παιδί (ή μήπως ξεχάσαμε να του το πούμε;).

Μου άρεσε ανέκαθεν το απόφθεγμα του Ζαν-Ζακ Ρουσό: «Τα παιδιά χρειάζονται παραδείγματα και όχι κριτικές».

Internet και Asperger

Ελιζιάνα Χριστοδούλου, Παιδιατρική Εργοθεραπεύτρια ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗΣ

Πολλά έχουμε διαβάσει για τις επιπτώσεις της χρήσης των υπολογιστών και του διαδικτύου στα παιδιά και τους εφήβους. Βαρύγδουποι τίτλοι όπως: "Το σερφάρισμα συνδέεται με την εφηβική κατάθλιψη", "Η αποξένωση στο όνομα της τεχνολογίας" και "Προστατέψτε τα παιδιά σας από τον εθισμό του internet" προκαλούν όχι μόνο την ανησυχία αλλά και τον φόβο... και δεν έχουν άδικο! Αν αναλογιστούμε τον τρόπο με

τον οποίο διαχέεται η πληροφορία μέσω του ιστού αυτού σε συνδυασμό με την υπερβολική χρήση που κάνουν τα σημερινά παιδιά και οι έφηβοι, διαπιστώνουμε πως οι κίνδυνοι είναι βάσιμοι και σοβαροί.

Ως Εργοθεραπεύτρια όμως, έχω μάθει να προσπαθώ να κοιτώ και λίγο πιο πέρα από αυτό που είναι μπροστά μου και υπό αυτή τη συνθήκη, αναλογίζομαι ότι υπάρχουν

ταυτόχρονα και πολλά πλεονεκτήματα στο διαδίκτυο, τα οποία μάλιστα θα μπορούσαν να αποδειχθούν ιδιαίτερα χρήσιμα σε κάποιες ομάδες ατόμων.

Αλήθεια πώς θα μπορούσε το facebook, για παράδειγμα, να αποτελέσει ένα χρήσιμο εργαλείο στα χέρια ενός εφήβου με σύνδρομο Asperger;

(συνέχεια)

(συνέχεια)

👉 Προσφέρει μια εικονική αναπαράσταση της κοινωνικής συνδιαλλαγής, η οποία είναι απαλλαγμένη από πολλούς κοινωνικούς κανόνες και πρέπει, που δυσκολεύουν τα άτομα με Asperger (όπως χρήση της βλεμματικής επαφής, αναγνώριση του συναισθήματος του συνομιλητή, προσαρμοστική συμπεριφορά κ.λ.π).

👉 Παρέχει τη δυνατότητα να μπει σε ομάδες συζητήσεων (forums) όπου μπορείς να ανταλλάξεις απόψεις για συγκεκριμένα θέματα, τα οποία υπό άλλες συνθήκες, δεν είναι ενδιαφέροντα σε όλη την παρέα. Αυτό μπορεί να είναι ιδιαίτερα ελκυστικό για ένα άτομο με Asperger, καθώς του δίνει τη δυνατότητα να μιλήσει απευθείας για το θέμα που επιθυμεί χωρίς να είναι υποχρεωμένος να κάνει μια εισαγωγή για το θέμα ή να πρέπει να συζητήσει και άλλα θέματα γενικού ενδιαφέροντος.

👉 Οι φίλοι στο facebook ανανεώνουν συχνά το προφίλ τους με θέματα της καθημερινής τους ζωής και αυτό δίνει την ευκαιρία για κουβέντα (π.χ βλέποντας ότι ένας φίλος πήγε διακοπές, σου δίνεται το έναυσμα να επικοινωνήσεις και να τον ρωτήσεις τί έκανε και πώς πέρασε), χωρίς να είσαι υποχρεωμένος να θυμάσαι πού είναι ο καθένας και τί κάνει την κάθε χρονική περίοδο.

👉 Σου δίνει την επιλογή μέχρι και να "σκουντήξεις" κάποιον (poke) για να του υπενθυμίσεις κάτι, χωρίς όμως αυτό να

είναι ενοχλητικό για εσένα, όπως ενδεχομένως να είναι ένα πραγματικό άγγιγμα, αν έχεις απτική αμυντικότητα.

👉 Παρατηρώντας το προφίλ των άλλων παίρνεις ιδέες για το πώς αλληλεπιδρούν εκείνοι και κατ' επέκταση μπορείς να το χρησιμοποιήσεις ως πρότυπο και στις δικές σου επικοινωνίες.

👉 Η οπτική απεικόνιση προσώπων, ονομάτων και διαλόγων είναι ένας προσιτός και εύκολος τρόπος για να θυμάσαι ότι σου χρειάζεται και να ανατρέχεις όποτε εσύ το επιθυμείς.

Το να φτάσουμε βέβαια στο άλλο άκρο, προτρέποντας ένα παιδί ή έναν έφηβο με Asperger, να αντικαταστήσει την ρεαλιστική επικοινωνία με την εικονική θα ήταν εγκληματικό! Ας μην ξεχνάμε πως το chat, μπορεί να διασπάσει την προσοχή ενός τέτοιου ατόμου ή ακόμη και να τον απομονώσει και ένα on line παιχνίδι να γίνει έμμονη ενασχόληση.

Μπορούμε όμως να του διδάξουμε τεχνικές, τις οποίες θα γενικεύσει και στη ζωή του πέρα από τον υπολογιστή. Να του δείξουμε πώς μπορεί να εξοικειωθεί με την γραπτή επικοινωνία και τους ανθρώπους έτσι ώστε βγαίνοντας από το δωμάτιό του να είναι πιο έτοιμος για μια ρεαλιστική κοινωνική συνδιαλλαγή!

Προσοχή στη βαριά σχολική τσάντα

Ιδιαίτερα προσεκτικοί θα πρέπει να είναι οι γονείς με τη βαριά σχολική τσάντα των παιδιών τους σύμφωνα με την ... Έρευνα της Ελληνικής Παιδιατρικής Εταιρείας γύρω από τις ενδεχόμενες αρνητικές επιπτώσεις και τα προβλήματα της σπονδυλικής στήλης-μέσης που μπορεί να προκύψουν.

Η σχολική σάκα δεν πρέπει να υπερβαίνει το 10% του βάρους ενός μαθητή. Παράδειγμα: ένας μαθητής που ζυγίζει 30 κιλά δεν πρέπει να σηκώνει καθημερινά και λανθασμένα παραπάνω από 3 κιλά βάρους.

Σύμφωνα με τον Πρόεδρο της Ελληνικής Παιδιατρικής Εταιρείας καθηγητή Παιδιατρικής του Παν/μίου Αθηνών, Ανδρέα Κωνσταντόπουλο η έρευνα έδειξε ότι οι μαθητές μεταφέρουν τσάντα βάρους 4-7 κιλών. Σε παρόμοια έρευνα που διεξήχθη στην Αμερικανική Ακαδημία Παιδιατρικής τα παιδιά παρουσίασαν στη συνέχεια πόνο στην πλάτη.

Οι συνηθέστερες παθήσεις του μυοσκελετικού συστήματος σε αυτήν την ηλικία είναι η σκολίωση (πλάγια κλίση της σπονδυλικής στήλης με αποτέλεσμα την προεξοχή της μίας ωμοπλάτης) και η κύφωση (καμπούρα).

Οι παθήσεις αυτές μπορούν να προληφθούν με ειδικές ασκήσεις τόσο στο σχολείο όσο και σε συλλόγους, για να προάγουν τη φυσιολογική ανάπτυξή τους, τη σωματική και ψυχική υγεία.

Προτάσεις-Συμβουλές:

- ✓ Οι γονείς πρέπει να ελέγχουν το βάρος και το περιεχόμενο της σάκας. Δεν πρέπει να ξεπερνά το 10% του σωματικού βάρους του μαθητή.
- ✓ Η τσάντα να επιλέγεται με εργονομικά κριτήρια, δηλαδή να έχει δυο ιμάντες που προσαρμόζονται σε κάθε σωματότυπο και βάτες στην πλάτη. Καλό είναι να μην ακολουθούμε τη μόδα και τη διαφήμιση στην επιλογή μιας τσάντας.
- ✓ Η σάκα να έχει θήκες και τα σχολικά είδη να μοιράζονται με τα πιο βαριά στο κέντρο.
- ✓ Η καλύτερη πρόληψη πέρα από τις προτάσεις είναι η (σωματική) άσκηση των μυών που διατηρούν τη φυσιολογική γραμμή βαρύτητας.
- ✓ Οι μαθητές να μην κάθονται πολλές ώρες στον υπολογιστή, να κάνουν συχνά διαλείμματα, όταν μελετούν, για να μη στραβώσει αργότερα η σπονδυλική στήλη.

«Διάβασέ μου ένα παραμύθι...» Ελευθερία Μπερδεκλή, Ψυχοπαιδαγωγός Κέντρου ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Όλοι μας έχουμε βρεθεί κάποια στιγμή στη ζωή μας είτε στη θέση του ακροατή είτε στη θέση του αναγνώστη παραμυθιών. Τα συναισθήματα; Πολλά, έντονα, ανάμεικτα. Η μαγεία των παραμυθιών μας επιτρέπει να ταξιδεύουμε με τη φαντασία μας, να εκφράζουμε αλλά και να επιλύουμε, ασυνειδητά ίσως, πολλούς προβληματισμούς μας, να διασκεδάσουμε, να μοιραζόμαστε πολύτιμες στιγμές με άτομα που είναι σημαντικά για εμάς.

Το παραμύθι είναι ένας φανταστικός κόσμος όπου δίνει την δυνατότητα στα παιδιά να ταξιδέψουν με την φαντασία τους, να πολεμήσουν και να νικήσουν «τέρατα, κακούς βασιλιάδες, μάγισσες» αλλά και να ταυτιστούν με αήτητους ήρωες με υπερφυσικές δυνάμεις.

Η πλοκή τους απλή και λιτή, το τέλος τους πάντα σχεδόν ευτυχισμένο, οι ήρωες γοητευτικοί, κωμικοί, απαλλαγμένοι από τα χαρακτηριστικά της αρχικής τους ταυτότητας, ανοίγουν ένα κόσμο μπροστά στα παιδικά ματάκια που επιτρέπει να προβάλλουν συναισθήματα, φόβους, αγωνίες. Ό,τι φαντάζει απειλητικό ή απίθανο «προβάλλεται» και «λύνεται» μέσα στα παραμύθια. Μας επιτρέπεται να αναγνωρίσουμε, να μάθουμε και να δοκιμάσουμε τρόπους επίλυσης εσωτερικών συγκρούσεων και συγχύσεων, δίνοντας την ευκαιρία στον εαυτό μας να επικοινωνήσει και να βρει διέξοδο σε όσα κυριαρχούν στον εσωτερικό μας κόσμο.

Ένα θυμωμένο παιδί μπορεί να ταυτιστεί με κάποιον ήρωα και να εκτονώσει τον θυμό του, «σκοτώνοντας» δράκους ή κακούς μάγους. Παιδιά με έντονα τα αισθήματα απομόνωσης και μοναξιάς, καταφέρνουν να τα εξαφανίσουν μέσα από την ταύτισή τους με «αρχέτυπες» καταστάσεις, όπως η σύγκρουση του καλού και του κακού, όπου στο τέλος πάντα υπερνικά η εξυπνάδα έναντι της δύναμης και το τέλος είναι πάντα σχεδόν ευτυχισμένο, αποπνέοντας αισιοδοξία και αίσθηση ασφάλειας.

Στη συνεχή προσπάθεια ενίσχυσης και εφοδιασμού των παιδιών να αντιμετωπίσουν τον εξωτερικό κόσμο, να γνωρίσουν και να εξελίξουν τον εαυτό τους αλλά και να ξεδιαλύνουν τα συναισθήματά τους, έρχονται τα παραμύθια και προτείνουν ιδέες για το πώς θα γίνει αυτό, με όσο το δυνατόν πιο κατανοητό, απλό και διασκεδαστικό τρόπο. Τα παραμύθια μεταφέρουν σημαντικά μηνύματα σε συνειδητό και σε ασυνειδητό επίπεδο. Απευθύνονται

άμεσα σε άγχη, ανησυχίες και διλήμματα των παιδιών, δίνοντας λύσεις στα ερωτήματά τους.

Κάθε παιδί, ανεξάρτητα φύλου και ηλικίας, θέλει να ζήσει περιπέτειες, να αντιμετωπίσει επικίνδυνες καταστάσεις, να νικήσει κακούς, και να χαράξει το δικό του δρόμο. Όλα αυτά μπορεί να τα ζήσει στη φαντασία του ακούγοντας ή διαβάζοντας παραμύθια. Στο ερώτημα λοιπόν γιατί να διαβάζουμε παραμύθια στα παιδιά, η απάντηση είναι απλή: **πρέπει να τα προετοιμάσουμε για τη ζωή, να τους δείξουμε την πραγματικότητα.**

Παρόλο που στη δική μας πραγματικότητα δεν υπάρχουν νεράιδες και μάγοι, στην ουσία είναι κρυμμένοι, και τα παιδιά θα τα ανακαλύψουν σιγά σιγά.

Η αξία των παραμυθιών, ανεκτίμητη. Η απήχηση και επιρροή στις παιδικές ψυχούλες αναμφισβήτητη. Ας τα χρησιμοποιήσουμε, λοιπόν, δημιουργικά στην διαπαιδαγώγηση των μικρών μας, και ας αφήσουμε την Σταχτοπούτα, τη Χιονάτη και τον Χάνσελ και Γκρέτσελ να «ζήσουν αυτοί καλά και εμείς καλύτερα.....»

Η παρουσία του πατέρα ενισχύει τη συναισθηματική και διανοητική νοημοσύνη

Όταν ο πατέρας έχει ενεργό ρόλο στην ανατροφή των παιδιών, τα παιδιά είναι πιο ευφυή και αναπτύσσουν καλύτερες συμπεριφορές, σύμφωνα με νέα έρευνα από το Concordia University.

Η θετική επίδραση που έχει ο πατέρας που είναι «παρών» στην ανατροφή των παιδιών ερευνηθήκε σε μια μακρόχρονη έρευνα, σύμφωνα με την οποία σε σύγκριση με τα παιδιά όπου ο πατέρας ήταν απών, τα παιδιά με πατέρα σε πιο ενεργητικό ρόλο είχαν λιγότερα προβλήματα συμπεριφοράς στην παιδική ηλικία και

ενισχυμένες διανοητικές ικανότητες όσο μεγάλωναν.

Τα αποτελέσματα αυτά προέκυπταν ανεξάρτητα από το εάν ο πατέρας κατοικούσε στο ίδιο σπίτι με τα παιδιά. Σημασία είχε ότι ο πατέρας έθετε όρια και δομές επηρεάζοντας θετικά τις ικανότητες των παιδιών να λύνουν προβλήματα και να διαχειρίζονται συναισθηματικούς παράγοντες στρες, όπως θλίψη, άγχος και κοινωνική απόσυρση.

Η μελέτη έδειξε επίσης ότι τα κορίτσια ήταν πιο ευαίσθητα στην απουσία του πατέρα, από ό,τι τα αγόρια, ενώ επισημάνθηκε ότι εξίσου σημαντικός

είναι ο ρόλος και η παρουσία της μητέρας.

Οι ερευνητές ελπίζουν ότι θα ενισχυθούν οι δομές που θα φέρουν πιο κοντά τον πατέρα στη ζωή των παιδιών, ενώ θεωρούν ότι, δεδομένου ότι ο αριθμός των μονογονεϊκών οικογενειών αυξάνει συνεχώς, σημαντικό ρόλο αποκτούν οι μητέρες και όσοι εμπλέκονται στην ανατροφή του παιδιού ώστε να βρεθούν εναλλακτικές λύσεις ώστε τα παιδιά να μην υστερούν τόσο στον συμπεριφορικό όσο και στον συναισθηματικό τομέα.

Ένας σκύλος θεραπευτικής επαφής που έφερε μόνο... δώρα

Η Τίνα Καπνιά, μητέρα διδύμων με αυτισμό, μιλά για το πώς η Πανδώρα άλλαξε τη ζωή των δίδυμων γιων της...

Ένα σύντροφο στη ζωή και τα παιχνίδια, ένα πλάσμα που δεν τα κρίνει και δεν τα απογοητεύει, ένα φίλο που έχει δημιουργήσει μαζί τους μια μοναδική σχέση εμπιστοσύνης και αγάπης, έχουν αποκτήσει τους τελευταίους μήνες ο Γιάννης και ο Κωστής, δίδυμα 5 ετών, με πρόβλημα αυτισμού. Πρόκειται για την Πανδώρα, ένα σκύλο θεραπευτικής επαφής που άνοιξε στην οικογένειά τους ένα νέο παράθυρο στον κόσμο.

Η μητέρα τους Τίνα Καπνιά με καταγωγή από την Κρήτη, μας γράφει πόσο άλλαξε η ζωή τους από την στιγμή που η Πανδώρα βρέθηκε στο σπίτι τους.

Η πρώτη της επαφή με σκυλιά θεραπείας έγινε το 1996, στην Σκωτία όπου σπούδαζε. Εκεί αυτά τα σκυλιά που συνόδευαν ανθρώπους με ειδικές ανάγκες έμπαιναν παντού, ακόμη και στο Πανεπιστημιακό Νοσοκομείο.

Μετά από προσπάθειες πολλών μηνών για να βρεθεί ο κατάλληλος σκύλος κι αφού είχε ήδη δει 20 σκυλιά κατέληξε στο εκτροφείο Mc of Palmhill, όπου ο ιδιοκτήτης του κ. Ζαρολιάγκης και η σύζυγός του κα Weber δεν της πώλησαν αλλά της χάρισαν το μαύρο λαμπραντόρ, που τους έχει αλλάξει τη ζωή.

Η κ. Καπνιά η οποία έχει σηκώσει το μεγαλύτερο βάρος της ανατροφής των παιδιών αφού ο σύζυγός της είναι αξιωματικός στο Πολεμικό Ναυτικό και απουσιάζει συχνά από το σπίτι σε πολύμηνα ταξίδια μας γράφει:

Η καθημερινότητα με ένα σκύλο θεραπευτικής επαφής:

«Είναι 7 το πρωί και το ξυπνητήρι δεν έχει χτυπήσει ακόμα όταν μια υγρή μουσούδα χώνεται κάτω απο τα σκεπάσματα και ψάχνει για το χέρι μου... «Έχω ακόμα δεκα λεπτά» σκέφτομαι και προσπαθώ να αλλάξω πλευρό. Ο κάτοχος της εν λόγω μουσούδας όμως δεν το βάζει κάτω και τώρα αρχίζει να με σπρώχνει στην πλάτη. Είναι ώρα να ξυπνήσει τα παιδιά. Μέχρι να σηκωθώ και να βρω τις παντόφλες μου, η Πανδώρα, το μαύρο Λαμπραντόρ, έχει

ήδη διασχίσει ανυπόμονα τον διάδρομο μεταξύ των δωματίων μας τρεις φορές και με συναντά μπροστά στην πόρτα με τα ξύλινα γράμματα.

«Γιάννης - Κωστής» γράφει η πόρτα. Ανοίγω και η Πανδώρα μπαίνει αργά στο δωμάτιο. Το κόλπο της μουσούδας επαναλαμβάνεται ωςσπου μέσα απο τα βάθη της κάτω κουκέτας, δυο χεράκια, λεπτά σαν σπιρτόξυλα, τυλίγονται γύρω απο τον λαιμό της. Απο την πάνω κουκέτα, ακούγεται μια χαρούμενη κραυγή και μέσα σε λίγα δευτερόλεπτα, ένα κουβάρι από σκύλο και παιδιά κυλιέται στα πόδια μου.

Από το άλλο δωμάτιο ακούγεται ο εκνευριστικός ήχος του ξυπνητηριού. Σιχαίνομαι να ξυπνάω με αυτόν τον ήχο στα αυτιά μου... ίσως η Πανδώρα το αισθάνεται και αυτό όπως αισθάνεται τα πάντα, γιατί αυτό και με ξυπνάει με τον δικό της τρόπο, τον ευπρόσδεκτο τρόπο (γιατί ποιος δεν θέλει να ξυπνάει με ένα φιλί κάθε πρωί, έστω και αν είναι...μουσουδάτο;)

Είναι πλέον 8 το πρωί. Έχω βοηθήσει τον Γιάννη να ντυθεί, τον Κωστή να βρει τα παπούτσια του, οι τσάντες είναι γεμάτες με το φαγητό της ημέρας, τα μπουφάν έχουν φορεθεί και είμαστε έτοιμοι για αναχώρηση. Σήμερα είναι η σειρά του Κωστή να κρατήσει την Πανδώρα στον δρόμο για το σχολείο. Της φοράω το ειδικό σαμαράκι με τους ανακλαστήρες και τον κρίκο με τις πολλές τρύπες για πολλαπλά λουριά. Ειδική παραγγελία από Αμερική, ένα σαμαράκι για σκύλους ειδικούς, σαν τον δικό μας, ένα σαμαράκι που επιτρέπει την πρόσδεση πολλαπλών οδηγών πάνω στο σκυλί. Με τον άλλον οδηγό, τον «πιγρέ» όπως τον αποκαλεί, δένω τον Γιάννη στο σαμαράκι και ξεκινάμε.

Η Πανδώρα ξέρει τον δρόμο για το σχολείο και συζητάμε μεταξύ μας όσο προχωράμε. Εκείνη περπατά κρατώντας

το βήμα της αργό, χωρίς να τραβάει, για να την προλαβαίνουν τα παιδιά. Περπατάει δίπλα τους χωρίς να αποσπάται από ήχους ή άλλα ζώα στον δρόμο. Όταν φτάνουμε στο σχολείο, τα παιδιά την χαιρετάνε και μπαίνουν στην τάξη τους, ενώ πολλές φορές άλλα παιδάκια βγαίνουν για να την χαϊδέψουν και εκείνη δεν λέει ποτέ όχι σε ένα χάδι.

Γυρνάμε στο σπίτι αργά απολαμβάνοντας την βόλτα μας. Περνάμε απο ένα εγκαταλελειμμένο οικόπεδο για να κάνει την ανάγκη της, δεν λερώνει ποτέ μέσα στο σπίτι. Αν δεν μπορεί να κρατηθεί και λερώσει στον δρόμο, έχω πάντα σακούλα μαζί μου και τα μαζεύω, γιατί σεβόμαστε και τους άλλους που ζουν στην πόλη.

Στο σπίτι φτιάχνω έναν καφέ μέχρι εκείνη να φάει το πρωινό της και μαζί φεύγουμε πάλι να πάμε στην δουλειά. Όση ώρα δουλεύω εκείνη κάθεται στα πόδια μου. Όταν κάνω διάλειμμα, βγαίνουμε έξω και παίζουμε κυνηγητό. Καμιά φορά της κρύβομαι και με ψάχνει, κάνοντας μεγάλες χαρές όταν με βρει. Για λίγο γίνομαι και εγώ παιδί μαζί της.

Στις δύο γυρνάμε σπίτι και μαγειρεύουμε παρέα. Ξέρει ότι ποτέ δεν ζητιανεύουμε φαγητό κι έτσι δεν ζητάει. Είναι κάτι που το έχουμε μάθει και στα παιδιά κι έτσι λιχουδίτσες δεν έχει και το ξέρει.

Στις 3.20 φεύγουμε να πάρουμε τα παιδιά. Κουνάει την ουρά της στην διαδρομή γιατί ξερει τι θα επακολουθήσει. Τα παιδιά πέφτουν πάνω της όλο χαρά μόλις βγουν από την τάξη! Μερικά χαδάκια από τα άλλα παιδάκια και φεύγουμε για το κοντινό πάρκο όπου οι τέσσερις μας θα παίξουμε μπάλα για την υπόλοιπη μία ώρα. Με τα αυτιά τενωμένα, το ήρεμο και αργοκίνητο πλάσμα, ξαφνικά μεταμορφώνεται σε έναν μαύρο ανεμοστρόβιλο ενέργειας καθώς τρέχει πίσω από τη μπάλα. Τα παιδιά γελάνε και προσπαθούν να κλωτσήσουν την μπάλα μακριά, ενώ σύντομα κι άλλα παιδάκια ζητάνε να παίξουν μαζί μας. Μπορώ πια να καθίσω λίγο κι εγώ στο παγκάκι και να τους χαζέψω.

(συνέχεια)

Σπίτι για απογευματινό για όλους και η Πανδώρα κάθεται στα πόδια των παιδιών και βλέπει μαζί τους μια παιδική εκπομπή. Ύστερα βραδινό, μπάνιο, γάλα και ύπνο. Η Πανδώρα περιμένει να της απλώσω την κουβερτούλα της δίπλα στο κρεβάτι του Γιάννη και ξαπλώνει δίπλα του για την σιέστα της. Είναι 7.30

το απόγευμα. Μόλις αποκοιμηθούν θα της ανοίξω να βγει, γιατί είμαι και λίγο εγωίστρια, θέλω κι εγώ λίγη Πανδώρα για παρέα!

Το τελευταίο πράγμα που θα κάνω πριν κοιμηθώ είναι να βγάλω την Πανδώρα για την ανάγκη της στο κοντινό

εγκαταλελειμμένο οικόπεδο. Ύστερα θα ξαπλώσει δίπλα στο κρεβάτι μου στο πάτωμα και θα με ξυπνήσει δέκα λεπτά πριν χτυπήσει το ξυπνητήρι μου το επόμενο πρωί”.

Επιμέλεια: Άννα Κωνσταντουλάκη

Πηγή: www.mousouda.gr

Εναλλακτική-επαυξητική επικοινωνία Παναγιώτης Κοκμοτός, Λογοθεραπευτής κέντρου ΠΡΟΣΕΓΓΙΣΗ

Η επαυξητική και η εναλλακτική επικοινωνία χρησιμοποιούνται σε σοβαρές διαταραχές της επικοινωνίας. Σοβαρή διαταραχή της επικοινωνίας υπάρχει, όταν ένα άτομο δεν μπορεί να χρησιμοποιήσει την ομιλία, για να ανταπεξέλθει στις ανάγκες επικοινωνίας.

Εναλλακτική και επαυξητική επικοινωνία (ΕΕΕ) είναι οι διάφορες μορφές επικοινωνίας, σύμβολα και τεχνικές που μπορεί να χρησιμοποιήσει ένα άτομο με σοβαρή διαταραχή της επικοινωνίας, για να υποστηρίξει ή να επαυξήσει την ομιλία του ή να χρησιμοποιήσει ως εναλλακτική λύση στην ομιλία. Η εναλλακτική επικοινωνία χρησιμοποιείται στην περίπτωση ολοκληρωτικής έλλειψης ομιλίας. Η επαυξητική (ή επηυξημένη) επικοινωνία χρησιμοποιείται για επικοινωνιακούς λόγους ή για λόγους γλωσσικής ανάπτυξης. Η λεκτική επικοινωνία υποστηρίζεται ή επαυξάνεται με συνοδευτικούς και συμπληρωματικούς τρόπους.

Τα συστήματα επαυξητικής και εναλλακτικής επικοινωνίας (Augmentative and Alternative Communication) χρησιμοποιούνται από άτομα κάθε ηλικίας και «ειδικού» προβλήματος. Τα συστήματα εναλλακτικής επικοινωνίας ξεκίνησαν από την εκπαίδευση των Κωφών, από τις αρχές του 19ου αιώνα στην Αμερική (Lang, H., ; Stokoe, W.). Στη συνέχεια επεκτάθηκαν στα άτομα με προβλήματα λόγου και ομιλίας, που συνοδεύονται από νοητική υστέρηση (Mental Retardation), ή άλλες σωματικές -πολλαπλές- αναπηρίες (Severe Disabilities). Οι μέθοδοι που χρησιμοποιούνται ποικίλουν ανάλογα με το παιδί και στοχεύουν στη επίτευξη της επικοινωνίας του παιδιού χωρίς ομιλία ή μονοδιάστατη ομιλία χωρίς επικοινωνιακή ικανότητα με το περιβάλλον του. Οι επικρατέστερες είναι το **PECS**, το **ΜΑΚΑ-TON**, η **νοηματική γλώσσα** και οι **πίνακες επικοινωνίας** (communication boards).

Για να χρησιμοποιηθούν όμως αυτές οι βοηθητικές επικοινωνιακές συσκευές χρειάζεται αντίστοιχη εκπαίδευση μαζί με τα ίδια τα άτομα και η οικογένεια, ώστε να είναι δυνατή η επικοινωνία. Η ωφέλεια από αυτά τα συστήματα εναλλακτικής επικοινωνίας διαπιστώνεται από τη χρήση τους στην πρώιμη παιδική ηλικία. Η εκπαίδευση σε αυτά και η χρήση τους επηρεάζει και εξασφαλίζει όχι μόνον την επικοινωνία, αλλά διαμορφώνει και αντίστοιχες αντιλήψεις στην οικογένεια

Από μια μελέτη 59 οικογενειών με παιδιά ηλικίας 3-12 ετών, που χρησιμοποιούν συστήματα εναλλακτικής επικοινωνίας, βρέθηκε ότι οι γονείς παρά το άγχος που έχουν για την εξέλιξη των παιδιών τους, διέφεραν στις αντιλήψεις από τους γονείς που δεν έκαναν χρήση τέτοιων συσκευών ή συστημάτων υποστηρικτικής τεχνολογίας και είχαν ψηλότερες προσδοκίες για το μέλλον των παιδιών τους, συμπεριλαμβανομένης και οι ίδιοι ενεργά σε αυτό (Jones, S. et al.). Η εναλλακτική επικοινωνία μεταξύ ενηλίκων και παιδιών διευκολύνει την ανάπτυξη των διαπροσωπικών τους σχέσεων και προετοιμάζει τα παιδιά για την καλύτερη δυνατή κοινωνική ένταξή τους και την ανεξαρτητοποίησή τους (Romich, B).

Στην εκπαίδευση παιδιών του νηπιαγωγείου

χρησιμοποιούνται συστήματα εναλλακτικής επικοινωνίας με σύμβολα, και νοήματα, και αυτά σε συνδυασμό με τη φωνή κατά τη διεξαγωγή εκμάθησης συγκεκριμένων και καθημερινών δραστηριοτήτων, όπως: φαγητό, αυτουπηρέτηση και άλλες προγραμματισμένες ρουτίνες.

Οι συσκευές χαμηλής και υψηλής τεχνολογίας που συνδέονται με το κομπιούτερ, βοηθούν στη μείωση της διάσπασης προσοχής, καθώς και στη μείωση ανεπιθύμητων συμπεριφορών. Αυτό έδειξε η έρευνα των Boose, M. ; Stinnett, T. ύστερα από χρήση ενός έτους τέτοιας συσκευής, σε ένα παιδί 5 ετών.

Για την πρόοδο στην επικοινωνία των παιδιών που χρησιμοποιούν συστήματα ή συσκευές επαυξητικής ή εναλλακτικής επικοινωνίας απαραίτητη είναι η συνεργασία δασκάλου και γονιού και η παράλληλη εφαρμογή του ίδιου συστήματος και στο σχολείο και στο σπίτι (Parette, H. et al.).

Βέβαια το νοητικό επίπεδο των χρηστών των συστημάτων εναλλακτικής επικοινωνίας διαφοροποιεί και τα αποτελέσματα. Δηλαδή έχει βρεθεί ότι τα συστήματα εναλλακτικής επικοινωνίας έχουν μειωμένα αποτελέσματα σε άτομα με νοητική υστέρηση, από ό,τι σε άτομα με φυσικές αναπηρίες και χωρίς νοητική υστέρηση.

Αλλά οπωσδήποτε τα άτομα με νοητική υστέρηση που χρησιμοποιούν συστήματα εναλλακτικής επικοινωνίας βρίσκονται σε πλεονεκτικότερη θέση από τα άτομα που δεν βοηθούνται από ανάλογα συστήματα ή/και συσκευές.

Οι συσκευές εναλλακτικής επικοινωνίας διευκολύνουν πολύ τα μη ομιλούντα παιδιά δημοτικού και γυμνασίου, καθώς επίσης και τα παιδιά με αυτισμό. Στη μελέτη των Light, G., et al. περιγράφεται η περίπτωση ενός αγοριού με αυτισμό 6 ετών και προβλήματα λόγου και η βελτίωσή του με τη χρήση συσκευής εναλλακτικής επικοινωνίας (1998).

Η διαδικασία ανάπτυξης συστημάτων ΕΕΕ περιλαμβάνει 3 βήματα :

- Να βρεθεί μία μέθοδος αναπαράστασης των συμβόλων
- Να βρεθεί μία μέθοδος επιλογής των συμβόλων
- Να βρεθεί μία μέθοδος μετάδοσης του μηνύματος

Για να οδηγηθούμε στη χρήση ΕΕΕ πρέπει να αξιολογήσουμε κάποια πράγματα. Αυτά είναι :

- ✓ Η γνωστική ικανότητα του ατόμου
- ✓ Η φυσική ικανότητα του ατόμου
- ✓ Το πιο σημαντικό λεξιλόγιο για το συγκεκριμένο άτομο
- ✓ Το κίνητρο του ατόμου για χρήση ΕΕΕ και η επιλογή του σωστού συστήματος
- ✓ Χρήση της άποψης ειδικών (ΛΘ,ΕΘ,ΠΓ,ειδικών υπολογιστών) για τη λήψη της σωστής απόφασης

Η ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ...

ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΑ:

Τα σοφά λόγια της γιαγιάς Παροιμίες με τροφές

- Συμπλήρωσε τις παροιμίες με τη βοήθεια των εικόνων.

Όπου ακούς πολλά ..... κράτα και μικρό .....

Ένα ..... την ημέρα το γιατρό τον κάνει πέρα.

Δε χωρούν δυο ..... σε μια μασχάλη.

Ο νηστικός ..... ονειρεύται.

Νηστικό ..... δε χορεύει.

Το μεγάλο ..... τρώει το μικρό.

Έχει κι αλλού ..... που κάνουν .....

Η ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ...

ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ ...

ΛΟΓΟΙ ΚΡΙΣΕΩΣ

1. Δεν έχουμε λεφτά γιατί ο Παπανδρέου είναι κλέφτης και προδότης.
2. Δεν έχουμε να φάμε
3. Έχουνε σφίξει οι τσέπες τους από τα κλεμμένα λεφτά μας
4. Δεν υπάρχουν δουλειές
5. Πολλοί άνθρωποι μένουν άνεργοι από δουλειά
6. Το αφεντικό κοροϊδεύει τον υπάλληλο και του υπόσχεται τα λεφτά που θα του δώσει αλλά δεν του δίνει αυτά που ζητάει
7. Τα σκουπίδια δεν τα μαζεύουν όταν πρέπει από τις απεργίες του Παπανδρέου
8. Ο Παπανδρέου απειλεί τους ανθρώπους
9. Κοροϊδεύει και λέει στις τηλεοράσεις ψέματα πχ. "Λεφτά υπάρχουν" και η Άτζελα Δημητρίου λέει τα ψάξαμε;
10. Δεν υπάρχουν νοσοκομεία για τους αρρώστους
11. Ακριβαίνουν οι τιμές
12. Η τσιγκουνιά είναι μαγκιά

Κωνσταντίνα, 15 ετών και
Πάνος, 14 ετών

17 ΝΟΕΜΒΡΙΟΥ

Την Πέμπτη δεν έχουμε σχολείο γιατί είναι 17 Νοέμβρη! Γιορτάζουμε τη γιορτή του Πολυτεχνείου. Δεν θα πάω στην γιορτή του Πολυτεχνείου γιατί έχει δυνατή μουσική και δεν μου αρέσει. Μπορεί όμως να πάω σε ένα φίλο μου που και αυτός δεν θα πάει στη γιορτή. Εκεί θα παίξω UNO με τον Στέφανο.

Στέλιος, 12 ετών

Mr Bean

Κάθε Σαββατοκύριακο το καλοκαίρι είχε στην τηλεόραση το Mr.Bean. Είναι άγγλος και κάνει αστεία για να γελάμε. Μου άρεσε πολύ το επεισόδιο με την πισίνα. Σε αυτό το επεισόδιο ο Mr.Bean φοβόταν να κάνει βουτιά. Τα παιδιά όμως πάτησαν το χέρι του Mr.Bean. Έτσι ο Mr.Bean έπεσε μέσα στο νερό. Αν θέλετε να γελάτε να βλέπετε Mr.Bean!!!! Μπορείτε να βρείτε τα αστεία επεισόδια του στο ίντερνετ, τώρα που δεν τα δείχνει στην τηλεόραση. Καλή διασκέδαση!!!

Θοδωρής, 10 ετών

Η ΣΤΗΛΗ ΤΟΥ ΠΑΙΔΙΟΥ ΚΑΙ ΤΟΥ ΕΦΗΒΟΥ...

ΟΙ ΜΙΚΡΟΙ ΔΗΜΟΣΙΟΓΡΑΦΟΙ (ΣΥΝΕΧΕΙΑ)...

ΌΤΑΝ ΟΔΗΓΩ ΤΗΝ ΠΟΡΣΕ

Κάθε Σάββατο πηγαίνω βόλτα με τον μπαμπά και οδηγώ την Πόρσε. Πατάω λοιπόν αμπραγιάζ και αλλάζω τις ταχύτητες και πατάω γκάζι. Είναι πάντα δίπλα μου ο μπαμπάς και οδηγάμε μόνο στο πάρκινγκ γιατί στον δρόμο είναι επικίνδυνο. Μου έμαθε να οδηγώ ο μπαμπάς και αισθάνομαι καλά όταν το κάνω.

Νίκος, 11 ετών

Μια κριτική ματιά στο EDITORIAL Σεπτεμβρίου από τους εφήβους φίλους μας....

Αγαπητέ κύριε Στράτο,
Θα ήθελα να σας πω ότι το άρθρο που γράψατε είναι πολύ ενδιαφέρον γιατί αυτά που λέει η μητέρα στο παιδί της είναι πολύ σωστά κυρίως αυτό που λέει ότι αν έχει φόβους να μην τους διοχετεύει στο ίδιο της το παιδί και επίσης όταν έχει άγχος να μην το ρίχνει

πάνω του και επίσης όλα τα άλλα που έχετε αναφέρει. Και συμφωνώ επίσης με το τελευταίο που υπόσχεται να σκέφτεται θετικά και να του προσφέρει την βοήθεια που χρειάζεται, την αγάπη και τον σεβασμό. Από την πρώτη φορά που το διάβασα μου άρεσε πολύ.

Κωνσταντίνα 15 ετών

Αγαπητέ κύριε Στράτε,
δεν είναι καλό το άρθρο γιατί η μητέρα είναι λάθος προς το παιδί. Πρέπει να μαθαίνει πολλά πράγματα, να βλέπει τις ειδήσεις το παιδί. Για τον τόπο που ζει να μαθαίνει πράγματα. Γκρίνια, μουρμούρα και ζήλια είναι κληρονομικό, δεν είναι τίποτα άλλο. Αυτό που συμφώνησα ήταν το τελευταίο.

Πάνος, 14 ετών και πάω Γ'
Γυμνασίου

Προσεγγιση

ΣΥΝΤΑΚΤΙΚΗ ΟΜΑΔΑ:

Αλεξάνδρου Στράτος
Βουρλιόγκα Βασιλική
Κοκμοτός Παναγιώτης
Μαρτίνης Γιάννης
Σαμοίλης Γιώργος
Επιμέλεια: Μάντη Ειρήνη

ΣΕ ΑΥΤΟ ΤΟ ΤΕΥΧΟΣ ΣΥΝΕΡΓΑΣΤΗΚΑΝ:

Αλεξάνδρου Στράτος	Νίκος, 11 ετών
Ελιζιάνα Χριστοδούλου	Θοδωρής, 10 ετών
Ελευθερία Μπερδεκλή	
Παναγιώτης Κοκμοτός	
Κωνσταντίνα, 15 ετών	
Πάνος 14 ετών	
Στέλιος, 12 ετών	